

»ZDRAVJE JE NAŠA VARNOST«

V sedanjem času, še posebej pa v zadnjih letih, smo priča nenehnemu spreminjanju družbenega okolja in uveljavljanju novih vrednot v družbi kot celoti in pri posamezniku.

Dogajajo se številne klimatske in gospodarske spremembe, kot so prerazporeditve gospodarske moči iz Amerike in Evrope v Azijo, rastoča gospodarstva Kitajske, Indije in deloma Brazilije ter globalni finančni pretresi po celem svetu, kakor tudi pojav novih bolezni. Čas vseh teh globalnih sprememb ter gospodarske krize prinaša tudi nove zdravstvene izzive.

Vprašanje, ki se nam postavlja, je, ali smo na vse te izzive dovolj pripravljeni, smo družbeno odgovorni kot podjetja (gospodarstvo) in kot posamezniki?

Ljudje smo dnevno podvrženi NEVARNOSTIM in spremembam, ki nas fizično in psihično obremenjujejo. Skrbi nas ZDRAVJE, zaposlitev, klimatske spremembe, ekonomska in socialna prihodnost, prometna kultura oziroma varnost na cesti. In odgovor je, da si vsi skupaj želimo mir, stabilnost in predvsem VARNOST.

Nova Slovenija odgovarja in sporoča javnosti, da se zaveda odgovornosti za odgovore na izzive prihodnosti ZDRAVSTVENEGA SISTEMA in je tako pripravljena v prenesenem pomenu zagotoviti ZDRAVSTVENO VARNOST za prebivalstvo. Za Novo Slovenijo zdravje ni samo zadeva bolnikov in zdravnikov, ampak je eno ključnih družbenih in političnih vprašanj. NAŠ TEMELJNI CILJ JE ŽIVETI V TRAJNO ZDRAVI IN VARNI DRUŽBI.

Ljudem pomeni ZDRAVJE največjo oziroma najpomembnejšo vrednoto. V času zaostrenih razmer pa jih skrbi, ali bo zdravje dostopno vsem državljanom. To v vsakdanjem življenju razumemo skozi tri temeljna določila:

- pravica do zdravstvenih storitev,
- enakomerna dostopnost do zdravstvenih ustanov,
- plačilo izvajalcem zdravstvenih storitev.

V zakonodajnih postopkih sta predloga dveh temeljnih zakonov: Zakon o zdravstveni dejavnosti in Zakon o zdravstvenem zavarovanju, ki pa ne predstavljata najavljene zdravstvene reforme in ne prinašata novosti, ki smo jih težko pričakovali in so bile napovedane ter opredeljene v koalicijski pogodbi vladajoče koalicije.

Uvodoma so le demagoško in ohlapno nanizane temeljne vrednote, ki zvenijo kot floskule bivšega političnega režima totalitarne ureditve.

Ne odgovarjata pa na pomembne definicije temeljnih pojmov, ki so osnova, kot so dobri temelji pri gradnji hiše.

Predlagana spremenjena zakonodaja ne odgovarja na osnovna vprašanja: Kakšno zdravstvo si želimo in kako zmanjšati čakalne vrste ter zagotoviti dodatna sredstva za »starajočo se družbo«?

V osnovi se moramo dogovoriti in odločiti, kaj je finančno vzdržno in kaj je javni interes v tej državi – to je temelj za nadaljnjo gradnjo hiše zdravja.

Za začetek je potrebno opredeliti vse finančne vire, ki so na voljo, sledi razdelitev teh sredstev, nato pa dosledna kontrola porabe.

Brez jasnih podatkov o finančnih virih se ne da resno razpravljati o tem, kakšen model zdravstva si lahko privoščimo in kakšne so pravice državljanov do storitev. Od tu bi morala izhajati naslednja faza, ki ima osnovo v populacijskih in epidemioloških podatkih in smernicah Evropske unije – primarno zdravstveno varstvo s preventivo in nagrajevanjem vseh (tako podjetij, ustanov in posameznikov), ki odgovorno skrbijo za zdrav način življenja, tako v tehnološkem procesu kot tudi v vsakdanjem življenju, in na ta način manj obremenjujejo zdravstvene blagajne.

Gre za uveljavitev novega in inovativnega ter ekonomsko sprejemljivega modela družbene odgovornosti podjetij in posameznikov, ki v razviti Evropi že daje prve rezultate. Seveda pa je to področje potrebno urediti z vsemi potrebnimi olajšavami. Potrebno je razvijati politiko, ki bo motivirala ljudi za zdrav način življenja.

Koliko slovenskih podjetij nagradi zaposlene, ki po več let niso na bolniški odsotnosti? Seveda to ne pomeni, da morajo zaposleni bolni hoditi v službo.

Ustrezna definicija zdravstvene mreže na primarnem nivoju se nato samo nadgradi z lokalnimi specifikami in dogradi na sekundarnem nivoju, ki je lahko specializirano usmerjen glede na potrebe lokalnega prebivalstva in bolnišnične zmogljivosti.

V nadaljevanju se je zato potrebno odločiti, kaj je osnovna socialna varnost in kaj nadstandard, ki ni v javnem interesu. V javnem interesu pa mora biti solidarnost! Sedaj ni opredeljeno, kaj si lahko kot družba (tudi v času vsesplošne ekonomske krize) privoščimo.

Enakomerne dostopnosti do zdravstvenih storitev se v sedanji razpravi o spremembi organizacije zdravstva loteva ministrstvo zelo centralistično. Ne upošteva pa potrebe oziroma zahteve lokalnega prebivalstva in širše regije na primarni ravni. Ne upošteva niti priporočil in akcijskih načrtov Evropske unije.

Nova Slovenija ne pristaja na zmanjševanje osnovnih pravic posameznika, ampak je potrebno dodatna zavarovanja v okviru zakonskih normativov pripeljati v zdravstveni sistem.

Zato podpiramo nadaljnjo rast prostovoljnega zavarovanja, z zakonskimi določili pa je potrebno omogočiti njegov razvoj (odprtje trga za nove oblike zavarovanj, kot je na primer zavarovanje za dolgotrajnejšo oskrbo). Smiselno je odpreti razpravo o tem, ali je racionalno, da vsi plačujemo enako višino premije in ali ne bi bilo primerneje, da tisti z večjimi prihodki prispevajo več?

Razvoj zdravstva poteka tako hitro, da se nobena napredna demokratična država, ki ima vizijo, ne more odreči načrtovanemu in usmerjenemu ter dobro uravnavanemu vložku zasebnega kapitala v zdravstveni sistem. Napredek v medicinski tehnologiji ter staranje prebivalstva povzročata v zdravstvu vse večje stroške. Mnogi so prepričani, da javni sektor, obremenjen z birokratskim razmišljanjem in ravnanjem, ni sposoben odgovoriti na nove izzive in da lahko zasebna iniciativa marsikaj reši. Zagotovo so prostovoljne zavarovalnice pripravljene resno kapitalsko vstopiti v sistem financiranja na investicijskem področju.

Zakaj ne bi prostovoljna zavarovalnica vstopila v upravljavski (menedžerski) del bolnišnic ali zdravstvenih domov? Zakaj imamo v Sloveniji 28 bolnišnic, 28 uprav,... ? Zakaj ne racionaliziramo stroškov vsaj pri vodenju, če že ne pri številu stavb? Ni politične volje ali jasnejše in pogumnejše vizije? Ali si to lahko finančno privoščimo? Tudi tukaj potrebujemo zdravo in zmerno možnost konkurenčne primerjave.

Razmišljanje o tem, da bi Zavod za zdravstveno zavarovanje imel konkurenco, ni napačno. Tudi taki sistemi obstajajo in so zelo uspešni. Nedvoumno pa je potrebno poudariti, da Nova Slovenija zagovarja solidarnostni sistem in socialno varnost za vse prebivalce z vsakodnevno dostopnostjo do zdravstvenih storitev na primarni in sekundarni ravni in ne podpira nikakršnega zmanjševanja pravic posameznika do uveljavljanja osnovnih zdravstvenih storitev.

Primanjkljaj, ki nastaja v zdravstveni blagajni, je moč delno nadomestiti z racionalizacijo investicij (razpisi) in nabav ter z neposrednim pogajanjem za dobavljeno ceno zdravil. Prav tako pa je možen prihranek pri investicijah v medicinsko opremo, ki pa je po nabavi le deloma izkoriščena.

Slovenski javnosti je potrebno sporočiti, da podeljena koncesija ni zasebnitvo, pač pa sestavni del javnega zdravstva, ki dopolnjuje javni sistem in približa zdravstvene storitve prebivalstvu na območju podeljene koncesije. Ni potrebno omejevati zasebnega dela, kar je povsem v nasprotju z usmeritvami in direktivami EU.

Pristop k zasebnitvu (tudi tu pogrešamo opredelitev, kaj je zasebnitvo v zdravstvu) je negativen in nestimulativen. Razvoj tega segmenta je do sedaj prinesel tudi veliko pozitivnih rešitev. Tudi v dobro bolnikov, zaradi katerih tak sistem potrebujemo. Na svetu je izjemno malo držav, ki omejujejo možnost vlaganja zasebnega kapitala v različnih oblikah. Zagotovo bo slovenski zdravstveni sistem, brez vlaganja zasebnega kapitala v investicije, opremo in ostalo, težko preživel. Mar ni že simbolni zasebni vložek, ko posameznik sodeluje z donacijami (na primer za pediatrično kliniko) ali pa ko zavarovalnice donirajo za nakup opreme? Koliko javnih zavodov je nakupilo opremo brez donacij? Nedvoumno gre za zametke javno-zasebnega partnerstva. Izkušnje z zasebnitvom v zdravstvu so obsežne in WHO lahko posameznim

državam pri tem pomaga. Država je odgovorna za spremembe in njihove posledice v delovanju zdravstva in tudi za samo zdravje ljudi, saj ima pregled nad zdravstvenim sistemom. Ločiti moramo med delom koncesionarjev v javni službi in delom čistih zasebnikov brez koncesije, ki pa jih je v Sloveniji le peščica. Zelo pomembno pri tem je, da smo pri zasebništvu pozorni na socialni vidik in solidarnostno komponento. Nujen pa je ustrezen, pregleden in sprotni nadzor nad delom tega sistema. Vsekakor je možen, saj se že izvaja nad nekaterimi javnimi zavodi, žal pa ne nad vsemi! In že smo pri enakosti in osnovnih opredelitvah - kaj, kako, koliko. Poglejmo sisteme nadzorov pri naših sosedih v EU in jih samo izvajajmo za vse uporabnike enako.

Če ne želimo zdravstvenega sistema destabilizirati in si nakopati še novih problemov, moramo pri načrtovanju sprememb upoštevati naslednje elemente:

- razpolagati moramo z ustreznimi podatki za odločanje na vseh ravneh,
- imeti moramo razumljivo vizijo in smer razvoja,
- potrebno je dolgoročneje načrtovanje zdravstvene politike,
- potrebno je razmejiti medsebojne obveznosti in odgovornosti med izvajalci zdravstvenih storitev, ZZZS in pristojnim ministrstvom,
- treba je vključiti vse plačnike (tudi PZZ zavarovalnice) v splošno dogovarjanje o količini in obsegu storitev na letni ravni,
- nujno je izvajanje nadzora pri plačilu opravljenih zdravstvenih storitev.

Državljeni menimo, da je pri nas zdravstvo na visokem nivoju, žal pa za določena področja velja ugotovitev, da so pomanjkljivosti, tako pri strokovnem delu kot na področju financiranja.

Zdravniška zbornica bi morala v tem delu vsekakor poostri in dosledno izvajati strokovni nadzor.

Zato pri teh spremembah in razpravah v javnosti ne moremo govoriti o reformi, pač pa o preureditvi zdravstvenega sistema v centralistični javni organizacijski model, ki smo ga nekoč že imeli in ne odgovarja na izzive in potrebe časa.

Ali si Slovenija res ne zasluži inovativnega pristopa do reševanja in urejanja zdravstvenega varstva?

Za razvoj in napredek je potrebno imeti pogum, vizijo in korektno komuniciranje z ljudmi, imeti pa je potrebno tudi red in urejena pravila igre na vsakem koraku. Razumemo ljudi in jim znamo prisluhniti. Vse to Nova Slovenija ima. Nova Slovenija ve, da je zdravje naša varnost.